

KVĚTEN 2009

GALERIE PATRO
OLOMOUC • OPLETALOVA 1
UVÁDÍ VÝSTAVU

FRANTIŠEK MACHALA
– OBRAZY –

Několik slov o Františku Machalovi a jeho tvorbě

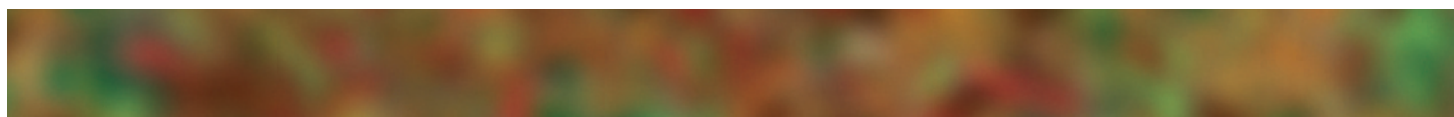
FRANTIŠEK MACHALA se narodil v roce 1935 ve Vinarech u Přerova. Studoval Vysokou školu pedagogickou v Olomouci, kombinace matematika – deskriptivní geometrie – výtvarná výchova. Neobvyklé spojení aprobačních předmětů mělo zřejmě za následek, že po prvním ročníku pokračovali ve studiu jen tři studenti, kteří také školu v roce 1957 ukončili. Patronem skupiny, tzv. skupinovým učitelem, byl akademický malíř Aljo Beran.

Po ukončení studia vyučoval František Machala matematiku a deskriptivní geometrii na gymnáziu v Bruntále. V roce 1960 pak nastoupil jako asistent na katedru matematiky University Palackého v Olomouci, kde přednášel až do roku 2001, kdy odešel do důchodu. Během působení na Přírodovědecké fakultě UP získal profesuru, byl vedoucím katedry algebry a geometrie, členem vědeckých rad.

I když byl aprobovaným učitelem výtvarné výchovy, nikdy ji nevyučoval. Přesto se o výtvarné umění intenzivně zajímal. Pořídil si rozsáhlou knihovnu z tohoto oboru a pravidelně navštěvoval výtvarné výstavy. Příležitostně, především o prázdninách, také maloval.

Vzhledem k pracovním i rodinným povinnostem byl však po roce 1980 nucen tvorbu přerušit a obnovil ji až v důchodu. Zde postupně znovu získával praktické zkušenosti a od expresivního krajinářství přešel k abstraktní malbě. Svě práce občas konzultoval s profesionálními výtvarníky.

Výsledkem je jeho první veřejné vystoupení v Galerii PATRO v květnu roku 2009, na kterém představuje výběr obrazů z posledního roku.

TEMPERY PROFESORA MACHALY

Je to pravděpodobně neuvěřitelných 55 roků. Byli jsme tehdy tři posluchači kombinace matematika – výtvarná výchova na krajinářském kurzu někde u Buchlovic. Měli jsme za úkol namalovat krajinný polocelek, vesnické stavení a strom. Domeček jsem ještě jakž takž zvládl, ale ten strom mně nešel a nešel. Vedle mne stál u polního malířského stojanu kolega Franta Machala a já jen závistivě zíral, jak mu na plátně strom roste. Měl již celý obrázek pohromadě a dokončoval louku a oblohu.

František nejen vynikal malířským talentem, byl z nás tří studentů této kombinace také nejlepším matematikem. Bez jeho kamarádké pomoci bych zkoušku z matematické analýzy určitě nezvládl. Po studiu nás tzv. umístěnky zavály každého jinam. Já jsem se ocitnul na Ostravsku. Kde působil František jsem netušil.

Setkali jsme se až po pádu komunismu na naší alma mater. František, vlastně pan profesor Machala, se mi přiznal, že volné chvíle věnuje zahradě a hlavně malování. Dokonce mne požádal, abych se k jeho tvorbě vyjádřil, prostě abych mu to malování takříkajíc zkritizoval. Ukázalo se, že už nemaluje krajinky s domkem a stromečkem, které perfektně zvládal coby posluchač výtvarné výchovy, ale abstraktní kompozice poeticky laděné v široké škále barevnosti. Pravda, některé práce nesou stopu matematického, nebo spíše geometrického myšlení, avšak Františkova malovaná geometrie, pokud k ní zabočí, má charakter rozvolněného rukopisu, bez přesného kalkulu. V jeho tvorbě však převažují práce intuitivního sdělení, často nečekaného barevného ladění, omezeného jen temperovou technikou malby. V některých Machalových obrazech ztrácím orientaci, nevím kudy kam, oko se nemá čeho zachytit a nemám jistotu, jestli chtěl autor takového účinku na diváka docílit. Může to být také výtvarné vyslovení kontrastu k holé racionalitě matematického myšlení autora nebo snad exploze vnitřních emocí, navenek pečlivě ukryvaných pod maskou ironického skepticismu. Jindy Franta maluje jakési barevné sítě, do kterých se pokouší diváka polapit nebo ho uložit k lenošivému odpočinku, nebo naopak vyburcovat živočišnou expresí. Nevím. Ať je to tak nebo jinak, je třeba ocenit a akceptovat výtvarnou píli matematika profesora Machaly, protože to co předkládá k vidění touží z celého srdce upřímně sdělit všem ochotným divákům.